

КИР БУЛИЧОВ
МОЖЕ ЛИ ДА СЕ ОБАДИ
НИНА?

Превод от руски: Николай Николаев, 1975

chitanka.info

- Може ли да се обади Нина? — казах аз.
— Нина е на телефона.
— Така ли? Защо гласът ти е толкова странен?
— Странен?
— Не е твоят. Тънък е. Огорчена ли си от нещо?
— Не знам.
— Може би нямаше смисъл да се обаждам?
— А кой се обажда?
— Ти откога престана да ме познаваш?
— Кого да познавам?

Гласът бе с двадесетина години по-млад, отколкото на Нина. Всъщност Нининият глас е само с пет години по-млад, отколкото на хазайката. Ако не познаваш човека, трудно е да определиш на колко години е по гласа. Гласовете често се състаряват по-бързо от хората, на които принадлежат. Или дълго останат млади.

— Е, добре — казах аз. — Слушай, аз ти се обаждам почти по работа.

— Все пак вие сигурно сте сбъркали номера — каза Нина. — Не ви познавам.

— Аз съм, Вадим, Вадик, Вадим Николаевич! Какво ти става?

— Ето, виждате ли! — Нина въздъхна, сякаш съжаляваше, че трябва да прекрати разговора. — Не познавам никакъв Вадик и Вадим Николаевич.

— Извинете — казах аз и затворих телефона.

Не набрах номера веднага. Разбира се, аз просто съм сбъркал. Пръстите ми не искаха да звънят на Нина. И бяха набрали погрешен номер. А защо не искаха?

Намерих в чекмеджето на масата пакет кубински цигари. Силни като пури. Сигурно ги правят от обрезките при производството на пури. Каква работа мога да имам с Нина? Или „почти работа“? Никаква. Просто исках да разбера дали тя си е у дома. А ако не си е в къщи, това не променя нищо. Може например да е у майка си. Или да е на театър, защото тя едно хиляда години не е ходила на театър.

Позвъних на Нина.

— Нина?

— Не, Вадим Николаевич — отговори Нина. — Вие отново сте сбъркали. Какъв номер набирате?

— 149–40–89.

— А моят е „Арбат — едно — тридесет и две — пет — три.“

— Ясно — казах аз. — „Арбат“ четворка ли е?

— „Арбат“ е „Г“.

— Нищо общо — казах аз. — Извинете, Нина.

— Няма защо — каза Нина. — И без това не съм заета.

— Ще се постарая да не ви безпокоя повече — казах. — Някъде нещо се е закачило. И попадам при вас. Много лошо работят телефоните.

— Да — съгласи се Нина.

Аз затворих.

Трябва да почакам. Или да набера „точно време“. Нещо ще се промени в преплетените линии на централата. И аз ще мога да позвъня. „Двадесет и два часът“ — каза женският глас от „точно време“. Изведнъж си помислих, че ако гласът е записан отдавна, преди десет години, тя набира „точно време“, когато ѝ е скучно, когато е сама у дома си, и слуша своя глас — своя млад глас. А може би е умряла. И тогава нейният син или човекът, който я е обичал, набира „точно време“ и слуша гласа ѝ.

Позвъних на Нина.

— Слушам ви — каза Нина с млад глас. — Пак ли е Вадим Николаевич?

— Да — казах аз. — Изглежда, нашите телефони здравата са се свързали. Само не се сърдете и не мислете, че се шегувам. Много внимателно набирах номера, който ми трябва.

— Разбира се, разбира се — бързо каза Нина. — Не съм си и помисляла нещо. А бързате ли много, Вадим Николаевич?

— Не — казах аз.

— Важна работа ли имате с Нина?

— Не, просто исках да разбера дали си е в къщи.

— Домъчняло ви е?

— Как да ви кажа...

— Разбирам, ревнувате — каза Нина.

— Смешен човек сте, Нина. На колко сте години?

— На тринадесет. А вие?

— Над четиридесетте. Между нас има дебела тухлена стена.

— И всяка тухла е един месец, нали?

— Дори един ден може да е тухла.

— Да — въздъхна Нина, — тогава стената е много дебела. А за какво мислите сега?

— Трудно ми е да отговоря. В момента за нищо. Нали говоря с вас.

— А ако бяхте на тринадесет или на петнадесет години, бихме могли да се запознаем — каза Нина. — Това би било много смешно. Аз бих казала: „Елате утре вечер при паметника на Пушкин. Ще ви чакам точно в седем.“ И нямаше да се познаем. Къде се срещате с Нина?

— Зависи.

— И при Пушкин?

— Не съвсем. По едно време се срещаме пред „Россия“.

— Къде?

— Пред кино „Россия“.

— Не го знам.

— На улица „Пушкинска“.

— Все едно, нещо не се сещам. Вие сигурно се шегувате. Познавам площад „Пушкин“ добре.

— Няма значение — казах.

— Защо?

— Това беше отдавна.

— Кога?

Момиченцето не искаше да затвори телефона. Кой знае защо продължаваше разговора.

— Сама ли сте в къщи? — попитах.

— Да. Мама е вечерна смяна. Тя е медицинска сестра в болницата. Ще остане там цяла нощ. Би могла да се върне и днес, но си е забравила пропуса.

— Аха. Добре, лягай да спиш, момиченце. Утре си на училище.

— Почнахте да говорите с мен като с дете.

— Ами, говоря като с възрастен.

— Благодаря. Ако ви се иска, вие си лягайте в седем часа. Довиждане. И повече не звънете на вашата Нина, пак ще попаднете на мен. И ще ме събудите, мен, момиченцето.

Сложих слушалката на вилката. Включих телевизора и научих, че луноходът е изминал за смяната си 337 метра. Луноходът си гледа работата, а аз безделнича. Реших да позвъня на Нина за последен път

към единадесет, цял час се занимавах с глупости. И реших, че ако пак попадна на момиченцето, веднага ще затворя.

— Така си и знаех, че ще се обадите пак — каза Нина. — Само не затваряйте. Честна дума, много ми е скучно. И нямам нищо за четене. И е рано за спане.

— Добре — казах аз, — да си поприказваме. А защо не спите по това време?

— Сега е само осем часът — каза Нина.

— Часовникът ви изостава — казах аз. — Вече минава единадесет.

Нина се засмя. Смехът ѝ бе хубав, мек.

— Така ви се иска да се отървете от мен, просто ужас — каза тя. — Сега е октомври и затова се стъмни. И ви се струва, че вече е нощ.

— Сега ваш ред ли е да се шегувате? — запитах.

— Не, не се шегувам. На вас не само часовникът не е верен, ами и календарът.

— Защо и календарът?

— Ами вие сега ще кажете, че не е октомври, а февруари.

— Не, декември е — отговорих аз. И кой знае защо, сякаш сам не си вярвах, погледнах вестника, оставен до мен, на дивана. „Двадесет и трети декември“ бе написано под заглавието му.

Замълчахме, аз се надявах, че сега тя ще каже „дочуване“. Но тя изведнъж запита:

— А вие вечеряли ли сте?

— Не помня — отговорих искрено.

— Значи не сте гладен.

— Не, не съм.

— А аз съм гладна.

— Какво, няма ли нищо за ядене у вас?

— Нищо! Нито трошичка — каза Нина. — Смешно, нали?

— Даже не знам как да ви помогна — казах. — И пари ли нямате?

— Има, но малко. И всичко вече е затворено. А и какво може да се купи?

— Да — съгласих се. — Всичко е затворено. Искате ли, аз ще поровя в хладилника, ще видя какво има там.

— Имате хладилник?

— Стар е — казах. — „Север“, знаете ли го?

— Не — каза Нина. — А ако намерите нещо, после какво?

— После? После ще хвана такси и ще дойда. А вие ще слезете въз входа и ще го получите.

— Вие далеко ли живеете? Аз съм на „Сивцев Вражек“ 15/25.

— А аз съм на „Мосфильмовская“. При Ленинские горы. Оттатък университета.

— И това не го знам. Но няма значение. Добре го измислихте и ви благодаря. А какво има в хладилника ви? Само да не си помислите нещо, аз просто така питам.

— Че откъде да знам? — отговорих. — Ей сега ще пренеса телефона в кухнята и ще видим.

Отидох в кухнята. Подире ми телефонният кабел се влачеше като змия.

— И така — казах аз, — отваряме хладилника...

— Вие какво, носите със себе си телефона? Никога не съм чувала за такова нещо.

— Разбира се, нося го. А вашият телефон къде е?

— В коридора. Виси на стената. А какво има в хладилника ви?

— Тъй, тъй... какво има в този пакет? Яйца, не е интересно.

— Яйца?!

— Кокоши. А, искате ли да ви донеса кокошка? Не, тя е френска, замразена. Докато я сварите съвсем ще прегладнеете. И майка ви ще се върне от работа. По-добре да вземем колбаси. Или не, намерих марокански сардини, от ония, по шестдесет копейки кутията. И половин кутия майонеза към тях. Чувате ли ме?

— Да — каза Нина съвсем тихо. — Защо се шегувате така? Отначало исках да се засмея, после ми стана мъчно.

— Това пък защо? Толкова ли прегладняхте?

— Та вие знаете.

— Какво знам?

— Знаете — каза Нина. После помълча и добави: — Е, добре. Кажете, а имате ли съомга хайвер?

— Не — казах. — Но имам филе от палтус.

— Недейте, стига — каза Нина твърдо. — Хайде да се отвлечем. Разбрах всичко.

— Какво сте разбрали?

— Че също сте гладен. А какво се вижда от прозореца ви?

— От прозореца ли? Къщи, копировъчната фабрика. Точно сега, в единадесет и половина, свършва смяната. През портала излизат много момичета. И „Мосфилм“ се вижда. И пожарната команда. И железопътната линия. Ето, по нея сега минава електрически влак.

— Всичко ли виждате?

— Наистина влакът е далечко. Само се виждат светлините от прозорците — цяла линия.

— Ама че лъжете!

— С възрастните не бива да се приказва така — казах. — Аз не мога да лъжа. Аз мога да греша. Та какво съм сгрешил?

— Грешите, че виждате влака. Не можете да го видите.

— Да не би да е невидим?

— Не е невидим, но прозорците не може да светят. А вие изобщо не сте поглеждали през прозореца.

— Защо? Аз съм до самия прозорец.

— А лампата в кухнята запалена ли е?

— Разбира се, иначе как ще ровя из хладилника в тъмнината. Неговата лампа вътре е изгоряла.

— Виждате ли, за трети път ви хващам.

— Нина, мила, обясни ми в какво си ме хванала?

— Ако гледате през прозореца, сте открянали затъмнителните завеси, значи сте загасили лампата. Правилно?

— Не е правилно. Защо ми е затъмнение? Да не е военно време.

— Ай-ай-ай! Как можете да се увличате в такива лъжи? А да не би да е мир!

— Е, да, разбирам. Виетнам, Близкият Изток... нямах предвид това.

— И аз нямах предвид това... Слушайте, вие инвалид ли сте?

— За щастие всичко си ми е на мястото.

— Освободен ли сте?

— От какво да съм освободен?

— А защо не сте на фронта тогава?

В този момент за пръв път заподозрях, че нещо не е наред. Като че ли момиченцето ме разиграваше. Но го правеше така нормално и сериозно, че едва не ме изплаши.

— На какъв фронт трябва да съм, Нина?

— На най-обикновен. Където са всички. Където е татко. На фронта срещу немците. Не се шегувам, сериозно говоря. А вие така странно приказвате. Да не би да не лъжете за кокошката и за яйцата?

— Не лъжа — отговорих. — И няма никакъв фронт. Да взема ли и наистина да пристигна при вас?

— Но аз наистина не се шегувам! — почти извика Нина. — И вие престанете! Отначало ми беше интересно и весело. А сега нещо стана не наред. Вие ме извинете. Сякаш не се преструвате, а говорите истината.

— Момиченце, честна дума, говоря истината.

— Чак ми стана страшно. Печката ни почти не топли. Дървата са малко. И е тъмно. Само газеничето. Днес няма електричество. И никак не ми се иска да стоя сама. Навлякла съм всичките топли дрехи.

И тя отново рязко и някак сърдито повтори въпроса си.

— Вие защо не сте на фронта?

— На какъв фронт мога да съм? — Наистина шегите бяха стигнали прекалено далеч. — Какъв фронт може да има през седемдесет и втора година?

— Подигравате ли ме?

Гласът пак промени тона си, той беше недоверчив, стана малък — около една педя над пода. И пред очите ми възникна невероятна, забравена картина, нещо, което бе станало с мен, но преди много години, тридесет или повече. Когато бях на дванадесет. И в стаята имаше печка „буршуйка“. И аз съм на дивана. И гори свещ. Или беше газена лампа? И кокошката ми изглежда невероятна, приказна птица, нея я ядат само в романите, въпреки че тогава не мислех за кокошка...

— Защо замълчахте? — попита Нина. — По-добре говорете.

— Нина — казах аз, — коя година сме сега?

— Четиридесет и втора — каза Нина.

И аз вече по малко започнах да съпоставям в главата си несъобразностите в това, което тя бе казала: Не знае къде е кино „Россия“. И телефонът ѝ е само с шест цифри. И затъмнението...

— Ти не грешиш ли?

— Не — каза Нина.

Тя вярваше в това, което говори. Може би гласът ме е излъгал? Може да не е тринадесетгодишна? Може би тя, четиридесетгодишна

жена, е заболяла още тогава като момиченце? И ѝ се струва, че войната продължава?

— Слушайте — казах аз спокойно. Няма да затворя телефона я!
— Днес е 23 декември 1972 година. Войната свърши преди 27 години. Вие не знаете ли?

— Не — каза Нина.

— Вие знаете. Сега е към дванадесет часа. Как да ви обясня?

— Добре — каза Нина покорно. — Аз също знам, че няма да ми донесете кокошка. Трябваше да се сетя, че няма френски кокошки.

— Защо?

— Защото във Франция са германците.

— Във Франция отдавна няма никакви немци. Само като туристи. Но и у нас идват немски туристи.

— Как така? Кой ги пуска?

— А защо да не ги пускат?

— Вие не си мислете, че ще ми кажете, че фрицовете ще ни победят. Вие сигурно сте просто вредител или шпионин!

— Не, аз работя в СИБ, в Съвета за икономическа взаимопомощ. Занимавам се с унгарците.

— И пак лъжете! В Унгария са фашистите!

— Унгарците отдавна изгониха техните фашисти. Унгария е социалистическа република.

— Ох, а пък аз се страхувах, че вие наистина сте вредител. Но вие все пак измисляте. По-добре ми разкажете какво ще стане после. Измислете каквото искате, само да е хубаво. Моля ви. И ме извинете, че разговарях с вас така грубо. Аз просто не разбрах.

И аз не продължих да споря. Как да обясня това? Аз пак си представих как седя в оная четиридесет и втора година, как ми се иска да науча кога нашите ще завземат Берлин и ще обесят Хитлер. И да науча къде бях загубил купоните за хляб за октомври. И казах:

— Ще победим фашистите на 9 май 1945.

— Не може да бъде! Много е далеч.

— Слушай, Нина, и не ме прекъсвай. Аз по-добре знам. Берлин ще превземем на втори май. Даже ще има такъв медал — „За превземането на Берлин“. А Хитлер ще се самоубие. Ще се отрови. И ще отрови Ева Браун. А после есесовците ще изнесат тялото му в двора на райхсканцлерството, ще го полеят с бензин и ще го запалят.

Аз разказвах това не на Нина. Разказвах го на себе си. И послушно повтарях фактите, когато Нина не вярваше или не можеше веднага да разбере; връщах се назад, когато тя молеше да обясня нещо. Едва не загубих отново доверието ѝ, когато казах, че Сталин ще умре. Но после ѝ върнах вярата, като разказах за Юрий Гагарин и за новия Арбат. И даже я разсмях, като разказах, че жените ще се обличат в панталони клош и ще носят съвсем къси поли. И дори си спомних кога нашите ще преминат границата с Прусия. Загубих чувството за реалност. Момиченцето Нина и момченцето Вадик седяха пред мен, на дивана, и слушаха. Но бяха гладни като дяволи. А работите на Вадик бяха по-лоши, отколкото на Нина — той си бе загубил купоните за хляб и до края на месеца заедно с майка си трябваше да живеят само с нейната дажба, с работническите ѝ купони, защото Вадик бе изръсил купоните си някъде на двора и едва след петнадесет години ще си спомни как е станало.

И когато Нина се умори да слуша това, което смяташе за хубава приказка, аз казах:

— Знаеш ли къде е „Петровка“?

— Знам — каза Нина. — Няма ли да ѝ сменят името?

— Не. И така...

Аз разказах как да влезе в двора и как в дъното на този двор има мазе, закрито с решетка. И ако това е октомври 1942 година, средата на месеца, сигурно в мазето са купоните за хляб. Там, на двора, ние ритахме футбол, и аз загубих купоните.

— Какъв ужас! — каза Нина. — Не бих могла да го преживея. Трябва веднага да намерите купоните. Направете го!

Тя също се бе увлякла от играта.

— Не мога да намеря купоните — казах. — Много години са минали. Но ако ти можеш, мини оттам, мазето трябва да е отворено. В краен случай ще кажеш, че ти си изтървала купоните.

И в този момент връзката се прекъсна.

Нина изчезна. Нещо запука в слушалката. Някакъв женски глас каза:

— 143–18–15? Търсят ви от град Орджоникидзе.

— Сгрешили сте номера — казах.

— Извинете — равнодушно каза женският глас.

И чух сигнала на централата.

Веднага набрах номера на Нина. Трябваше да се извиня. Трябваше да се посмея заедно с момиченцето. Глупаво, общо взето, стана.

— Да? — каза гласът на Нина. На другата Нина!

— Вие ли сте?

— Ти ли си, Вадим? Не ти ли се спи?

— Извинявай — казах. — На мен ми трябва друга Нина.

— Какво?

Аз затворих и отново избрах номера.

— Да не си полудял? — попита Нина. — Пил ли си?

— Извини ме — казах и отново хвърлих слушалката на вилката.

Вече беше безполезно да звъня. Телефонното повикване от Орджоникидзе върна всичко на мястото му. А какъв е истинският ѝ телефонен номер? „Арбат — три...“ не, „Арбат — едно — тридесет и две — тридесет“? Не, „четиридесет“...

Голямата Нина ми позвъни сама.

— Цяла вечер си седях в къщи — каза тя. — Мислех, че ще телефонираш, ще обясниш защо вчера се държа така. Но, изглежда, ти съвсем си се побъркал.

— Вероятно — съгласих се аз. Не ми се искаше да ѝ разказвам за дългите си разговори с другата Нина.

— А каква беше тая Нина? — запита тя. — Това да не би да е метафора? Да искаш да ме видиш променена?

— Лека нощ, Ниночка — казах аз. — Утре ще ти обясня всичко.

Най-интересното е, че тази странна история има не по-малко странен край. На следващата сутрин аз отидох у мамини. И казах, че ще разчистя антресолите. Три години обещавах да направя това. Знам, че мама не изхвърля нищо. Най-сетне намерих телефонната книга от 1950 година. Четирите първи цифри са известни — „Г-1-32...“

Аз намерих този телефон. Преди двадесет години той бе в същата квартира като през 1942. И беше на името на Фролов К. Г.

Съгласен съм, че се занимавах с глупости. Търсех това, което не може да бъде. Но напълно допускам, че поне десет на сто от съвсем нормалните хора биха направили същото. И аз отидох на „Сивцев Вражек“.

Новите квартиранти не знаеха къде са заминали Фролови. Късмет имах в домоуправлението. Старата счетоводна книга помнеше

Фролови и с нейна помощ научих всичко, което ми трябваше — през адресното бюро.

Вече се стъмняваше. В новия район сред еднаквите панелни сгради духаше виелица. В стандартния магазин продаваха френски кокошки в прозрачни пакети, покрити със скреж. У мен се роди съблазънта да купя кокошка и да я поднеса, както бях обещал — с двадесетгодишно закъснение все пак! Но добре направих, че не я купих. В апартамента нямаше никой. По това, колко звънко се разнасяше ехото на звънеца, ми се стори, че там не живеят хора. Заминали са.

Исках да си отида, но понеже и така бях отишъл твърде далеч, позвъних в съседния апартамент.

— Извинете, Нина Сергеевна Фролова съседка ли ви е?

Някакъв момък по фланелка и с димящ поялник в ръка отговори равнодушно:

— Заминаха.

— Къде?

— Преди един месец. На Север. До напролет няма да се върнат. И Нина Сергеевна, и мъжът ѝ.

Извиних се и започнах да слизам по стълбите. И си мислех, че е съвсем вероятно в Москва да живее не една Нина Сергеевна Фролова, родена през 1930 година...

Вратата зад мен се отвори отново.

— Почакайте — каза момъкът. — Мама иска да каже нещо.

Майка му се появи на вратата, загъвайки се в пеньоара си.

— А вие какъв сте ѝ?

— Просто познат — отговорих.

— Да не сте Вадим Николаевич?

— Да, Вадим Николаевич.

— Ах — зарадва се жената, — едва не ви изгървах. Тя не би ми го простила никога. Нина така и каза: няма да ти го простя. И забодя на вратата бележка. Само че бележката вероятно децата са я откъснали. Мина цял месец. Тя каза, че ще дойдете през декември. И дори каза, че ще се постарее да се върне, но е далечко...

Жената стоеше на вратата, гледаше ме, сякаш очакваше, че сега ще ѝ разкрия някаква тайна, ще разкажа за нещастна любов. Навярно и

Нина е разпитвала — той какъв ти е? И Нина също е казала: „Просто познат“.

Жената извади от джоба на пеньоара си писмо.

„Драги Вадим Николаевич!

Разбира се, знам, че Вие няма да дойдете. А и как може да се вярва на детските мечти, които и на самата мен вече се струват мечти. Но нали купоните за хляб наистина се оказаха в онова мазе, за което успяхте да ми кажете...“

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 24, 25/1975 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.